

Motion till riksdagen 2024/25:3045

av Emma Nohrén m.fl. (MP)

Jaktetik och ekosystembaserad jakt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla jakt- och viltförvaltningen till att bli ekosystembaserad viltförvaltning och att den ekosystembaserade förvaltningen ska genomsyra hela viltpolitiken, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slå vakt om jaktetiken och vara mycket restriktiv med att tillåta skyddsjakt utanför ordinarie jakttider och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slå vakt om jaktetiken och inte öppna upp för motordrivna fordon, inklusive drönare, vid jakt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda möjligheten att få licens för halvautomatiska vapen med militärt utseende, såsom AR-15, för jakt och tillkännager detta för regeringen.

Jakt påverkar många

Jakt och viltvård är ett ämne som engagerar många och det är ca 280–290 000 som löser jaktkort varje år i Sverige. Men jakten påverkar så många fler. Det gäller människor som vistas i skog och mark av helt andra orsaker. Det är alltifrån svampplockare, kanotister, strövare, scouter och fotograferande turister till rena turistföretag som tjänar sitt levebröd på att ta ut människor i naturen för att se på djuren och uppleva den svenska naturen. Det finns också företag som tar ut människor på jaktturism.

Alla är inte lika positiva till jakten eller, för den delen, till de stora viltstammar som vi har i vissa delar av landet. Bönder kan få sina grödor nedtrampade av vildsvin eller gäss och skogsägare skador på sina tallplantor.

Det är därför viktigt att jakten och förvaltningen av viltet sker på ett sådant sätt att det skapar acceptans och har förankring i samhället. I dag ser vi att detta inte alltid är fallet. Miljöpartiet anser att det är viktigt att jakten moderniseras och harmoniseras med

det övriga samhället. Det ska inte bara vara jägare som får bestämma om viltet. Allt vilt tillhör oss alla fram till dess att det är skjutet.

Upprätthåll och stärk jaktetiken

Sverige sätter jaktetiken högt, det är en förutsättning för den höga acceptans jakten har idag. Jakten i Sverige ska vara naturnära, lokal och full av hänsynstagande till viltets förutsättningar och allmänhetens åsikter. Sverige är ganska unikt med organiserad eftersökjakt av trafikskadat vilt, en jaktkalender som utgår från varje enskild arts ekologi och högkvalitativ utbildning för nya jägare. Men det finns förslag som kan slå det i spillror. I den statliga utredningen "Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd" (SOU 2024:56) föreslås: "Utredaren föreslår att det införs rätt att bedriva skyddsjakt utan tillstånd från länsstyrelsen för markägare och jordbruksarrendatorer med jakt-rätt avseende dovhjort, kronhjort och rådjur, det vill säga utöver vildsvin som redan i dag får jagas utan tillstånd."

Det får inte bli verklighet. Det skulle riskera att man stör brunsten, skjuter hindar och rågetter med kid i magen samt att familjebildningar splittras och kid blir föräldralösa innan de är stora nog att klara sig själva. Det finns en anledning till att vi har jaktkalendrar som utgår från när jakten gör minst skada och fredningstider under parnings- och ungvårds-säsongen. Låt oss istället stärka jaktetiken utifrån ny forskning om djurens ekologi så att både allmänheten och jägaren kan ha ett fortsatt högt förtroende för jakten och regel-verken.

Ny teknik

I takt med teknikutvecklingen så kommer det också nya tekniker och vapen som kan underlätta jakt. Just nu har regeringen ute en promemoria om att man ska få använda drönare vid skyddsjakt av vildsvin, trots att det är att betrakta som ett motordrivet fordon. Det vill vi inte se. Enligt 31 § jaktlagen är det otillåtet att använda bl.a. motordrivna anordningar vid jakt. En drönare som är försedd med kamera får anses utgöra en motor-driven anordning i bestämmelsens mening, även om tekniken var okänd vid jaktlagens tillkomst. Om man öppnar upp för användning av en kameraförsedd drönare så skickar man fel signaler; det säger att vildsvin är skadedjur som man får jaga hur som helst. Se i stället till att underlätta för fungerande samarbete mellan markägare och jägare som bygger på ekosystembaserade viltförvaltningsplaner.

Jaktvapen

Sedan den 1 augusti 2023 är det tillåtet att få licens för halvautomatiska vapen för jakt trots att de har ett militärt utseende; mest känt är AR-15. Det tycker vi i Miljöpartiet är fel. Militära vapen har inget i skogen att göra. Det är stor skillnad om man på hundpromenaden eller svampturen möter en jägare med brutet vapen eller slutstycket i hölstret än om man ser någon med ett vapen som för tankarna till skolskjutningar. Det ger inte jägarkåren gott rykte. Vi anser att lagen ska ändras så att man inte får licens på eller kan använda halvautomatiska vapen med militärt utseende för jakt. AR-15 ser uppenbart militärt ut och är den typ av vapen som ofta används av skolskyttar. Det är den typ av

vapen som användes vid terrordådet i Bryssel då två svenska fotbollssupportrar dödades. Det var också AR-15 som användes vid mordförsöket på Donald Trump i juli 2024. Det har ingenting i skogen att göra.

Modernisera förvaltningen

Mycket har hänt sedan jaktlagstiftningen såg dagens ljus någon gång på 30-talet och – nästan – fick sin nuvarande form på 80-talet med vissa ändringar i små delar på vägen. Till detta kommer EU-inträdet, trakthyggesbruket som idag dominerar skogsbruket, nya fritidsintressen med mera som gör att situationen ändras. Klimatförändringarna tillsammans med en ökad rörlighet och snabba transporter förändrar också spelplanen med nya utbredningsområden för vilt, snabbare spridning av främmande och invasiva arter samt flera sjukdomar och parasiter. Vi har fått bättre forskning och bättre miljöövervakning som har lett till ökad kunskap om våra vilda djur. Det ger nya kort på handen. Flera av våra viltstammar är långt större nu än de var förr. Det är en framgångssaga. Vi ser nygamla arter, som vildsvin, som har kommit tillbaka. Vi ser att man nog bör förvalta vissa vilt på ett annat sätt och vissa arter som inte förvaltas idag kanske ska börja förvaltas.

Det kräver nya förvaltningsmetoder och vi i Miljöpartiet anser att ekosystembaserad viltförvaltning är enda vägen att gå. I dag förvaltas traditionellt varje art ofta var för sig, eller i bästa fall med flerartsförvaltning. Men det tar inte hänsyn till helheten. Vi behöver se helheten.

År 2012 infördes ett nytt förvaltningssystem för älg i Sverige. Systemet innebär en ekobaserad, lokalt förankrad och adaptiv förvaltningsmodell. Den ställer också krav på kostnadseffektiva och kvalitetssäkrade metoder för uppföljning av i detta fall älgpopulation, betestryck och även betesskador. Man började se på hur älgpopulationerna mår och hur de hänger ihop på ett naturligt angränsande och avgränsat område snarare än att bara se till den egna jaktmarken. Det är viltförvaltningsdelegationen som beslutar om övergripande riktlinjer för viltförvaltningen inom länet och skötsel av älgstammen och i förekommande fall för skötsel av hjort- och vildsvinsstammarna. Men det fungerar inte till fyllest. Olika intressen, turism, jakt och skogsägare, har olika mycket att säga till om och vi ser nu en drastiskt minskande älgstam. Tanken bakom var att minska betesskadorna men trots stor avskjutning har inte betesskadorna minskat. Däremot har älgstammen blivit så försvagad att älgen riskerar att hamna på rödlistan och på vissa håll i landet har älgjakten helt ställts in. Det visar att förvaltningen inte har fungerat och att man inte tagit tillräcklig hänsyn till hela ekosystemet.

Därför bör viltförvaltningen utvecklas ytterligare till viltskötselområden eller i verklig mening viltvårdsområden där man ser till hela ekosystemet. Vi behöver ha en flerartsförvaltning som utgår från hela ekosystemet, inklusive tillgången till föda, och inkluderar rovdjur.

Man måste också se till hur detta hänger ihop med övriga populationer och viltstammar ute i landet så att vi har ett genetiskt utbyte. Även om vi har en lokal förvaltning måste vi också kunna se att den ska kunna hänga ihop med resten av landet eller med andra populationer.

Ekosystembaserad viltförvaltning

Vi ska ha en ekosystembaserad viltförvaltning som tar hänsyn till vilken bärkraft marken har, vilka arter som finns där och hur de integrerar med varandra. Hur predatortrycket ser ut, det totala betetrycket ser ut av de arter som samexisterar, tillgång till foder och betesskador. Vilka andra verksamheter och aktiviteter pågår där och i vilken omfattning? Det ska vara en förvaltning som går i takt med dagens kunskap, skapar acceptans och harmoniserar med samhället och tar hänsyn till andra verksamheter.

Egentligen är det inget nytt; vi tror att de flesta jägare ser att man måste hushålla med resurser för att man ska ha något att jaga i framtiden. Med dagens kunskap kan vi nå en hållbar ekosystembaserad förvaltning som både ger vilt att jaga och är i samklang med andra verksamheter.

Emma Nohrén (MP)

Märta Stenevi (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Jacob Risberg (MP)